

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. juuni 1972¹

[...]

Kohtuasjas 1/72,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal du Travail' de Bruxelles'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Rita Frilli, elukoht Brüssel,

ja

Belgia riik,

eelotsust nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires artikli 7 lõike 2 ning nõukogu 25. septembri 1958. aasta määruse nr 3 võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse kohta artikli 2 lõigete 1 ja 3 tõlgendamise kohta seoses Belgia 1. aprilli 1969. aasta seadusega vanuritele tagatud sissetuleku kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, koja esimees J. Mertens de Wilmars, kohtunikud A. M. Donner, R. Monaco ja P. Pescatore (ettekandja),

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

OTSUSE

[...]

Põhjendused

¹ Oma 16. detsembri 1971. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. jaanuaril 1972, esitas Tribunal du Travail de Bruxelles EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused, mis puudutavad nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2) ja nõukogu 3. detsembri 1958. aasta määruse nr 3 võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse kohta (EÜT 1958, lk 561) teatavate sätete tõlgendamist seoses Belgia 1. aprilli 1969. aasta seaduse vanuritele tagatud sissetuleku kohta kohaldamisega.

² Esiteks küsitakse, kas nimetatud seadusega tagatud sissetulek on „sotsiaalne soodustus” määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses.

¹ Kohtumenetluse keel: prantsuse.

- 3 Järgnevalt küsitakse, kas riigi poolt vanuritele antud mitteosalismakselise sotsiaalse soodustusena tagatud sissetulek on „vanadushüvitis” määruse nr 3 artikli 2 lõike 1 tähenduses või kas see on „sotsiaalabi” sama määruse artikli 2 lõike 3 tähenduses.
- 4 Kõnealuse hüvitise eripära silmas pidades tuleks esmalt käsitleda teist küsimust, kuna tagatud sissetuleku kvalifitseerimine „sotsiaalsete soodustusena” määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses, on mõeldav üksnes siis, kui on selge, et tagatud sissetuleku näol ei ole tegemist sotsiaalkindlustushüvitisega määruse nr 3 tähenduses.
- 5 Tribunal du Travail’ sõnastatud tõlgendamisküsimus on tõstatatud seoses seadusega, mille eesmärk on minimaalse sissetuleku tagamine vastavalt vähemalt 65- ja 60aastastele puudust kannatavatele meestele ja naistele.
- 6 Nimetatud soodustust saavad Belgia kodanikud, ainus tingimus on see, et nad peavad elama Belgias.
- 7 Välismaalasele laieneb nimetatud seaduse soodustus aga vaid juhul, kui ta vastab kahele tingimusele: ta on sellise riigi kodanik, millega Belgia on sõlminud antud teemal vastastikuse kokkuleppe, ning ta on tegelikult elanud Belgias vähemalt viis aastat enne seda kuupäeva, mil tekkis õigus tagatud sissetulekule.
- 8 Toimikust selgub, et põhikohtuasja hageja on Itaalia kodanik, kes saab Belgias lühiajalise töötaja vanaduspensioni ning vastab seaduses nõutud tingimustele – seda kavatseb Tribunal du Travail siiski veel kontrollida – välja arvatud riikidevahelise vastastikkuse kokkuleppe olemasolu tingimus, kuna Itaalia ja Belgia vahel selline kokkulepe puudub.
- 9 Tribunal du Travail’l tuleb kohtuasja lahendamiseks kvalifitseerida Belgia seaduses ette nähtud hüvitis määruse nr 3 kohaldamisala määratlevate kriteeriumide põhjal, et otsustada, kas nimetatud seaduses sätestatud riikidevahelise vastastikkuse kokkuleppe olemasolu tingimust on võimalik kohaldada.
- 10 Kuigi Euroopa Kohus ei või käesolevas menetluses langetada otsust Belgia seaduse kohta, on tal sellest hoolimata pädevus esitada siseriiklikule kohtule ühenduse õiguse kohta tõlgendus, mis võib anda kõnealusele kohtule juhiseid nimetatud seaduse hindamisel.
- 11 Määruse nr 3 artikli 1 punkti b kohaselt kohaldatakse kõnealust määrust liikmesriikide kõigi artikli 1 lõigetes 1 ja 2 sätestatud sotsiaalkindlustusskeemide ja sotsiaalkindlustuse valdkondadega seotud õigusaktide suhtes.
- 12 Seevastu ei kohaldata kõnealuse artikli lõike 3 kohaselt määrust sotsiaal- ja arstiabi suhtes.
- 13 Kuigi määruse kohaldamise seisukohast võib tunduda soovitav teha selgelt vahet seadusest tulenevate sotsiaalkindlustus- ning sotsiaalabiskeemide vahel, ei saa välistada, et teatavad seadused võivad seoses kohaldamisalasse kuuluvate isikute rühmade, eesmärkide ja üksikasjalike kohaldamiseeskirjadega kuuluda samaaegselt mõlemasse nimetatud kategooriasse, mistõttu ei ole neid võimalik üldiselt liigitada.
- 14 Kuigi tagatud sissetulekut käsitlev siseriiklik õigusakt meenutab teatavate tunnusjoonte tõttu sotsiaalabi – eriti kuna selle kohaldamise oluliseks kriteeriumiks peetakse puuduse kannatamist, ent seadus ei ole töötatud aja, kindlustatuse või sissemaksega seotud nõudeid – läheneb see sellest hoolimata sotsiaalkindlustusele, kuna ta ei näe ette sotsiaalabile omast iga üksikjuhtumi eraldi käsitlemist, vaid annab hüvitise saajatele seaduses määratletud

positsiooni, mis annab neile õiguse saada määruse nr 3 artiklis 2 nimetatud vanaduspensionidele sarnast hüvitist.

15 Võttes arvesse hüvitise saajate ringi laia määratlust, on sellisel õigusaktil tegelikult kaks funktsiooni: ühest küljest seisneb see sotsiaalkindlustussüsteemist täielikult välja jäävatele isikutele toimetulekupiiri tagamises ja teisest küljest ebapiisavaid sotsiaalkindlustushüvitisi saavatele isikutele sissetulekutoetuse andmises.

16 Määruse nr 3 artikli 2 lõike 1 punkti c alusel kohaldatakse nimetatud määrust kõigi „vanadushüvitiste” suhtes.

17 Sama määruse artikli 1 punkti s kohaselt tuleb termini „hüvitised” all mõista laiemalt kõiki pensione, sh pensionide kõiki riiklikest vahenditest makstavaid osasid ehk juurdekasve, ümberhindamistoetusi või täiendavaid toetusi.

18 Õigusaktide sätted, mille kohaselt on kõigil nimetatud riigis elavatel vanuritel seaduslikult kaitstud õigus miinimumpensionile, kuuluvad liikmesriigis töötanud, seal elavate ja seal pensioniõigust omavate töötajate või töötajatega võrdsustatud isikute osas asutamislepingu artikliga 51 hõlmatud sotsiaalkindlustuse valdkonda ja nimetatud artikli kohaldamiseks vastu võetud määruste hulka, isegi kui sellised õigusaktid võivad muude hüvitise saajate rühmade osas jääda nimetatud liigitusest välja.

19 Riikidevahelise vastastikuse kokkuleppe puudumisele ei tohi sellise töötaja vastu tugineda, kuna selline tingimus on vastuolus määruse nr 3 artiklis 8 sisalduva võrdväärse kohtlemise põhimõttega, mis on üks ühenduse õiguse aluspõhimõtteid.

20 Raskused, mis võivad kogu elanikkonnale suunatud ning kodakondsuse ja elukohaga seotud nõuetel põhinevate sotsiaalse kaitse üldsüsteemide kohaldamise tulemusel ühenduse eeskirjadega seoses tekkida, pärinevadki sellistest süsteemidest, millega püütakse kaitsta samaaegselt nii töötajaid, kes on hõlmatud sotsiaalkindlustusega, kui ka isikuid, kes sellega hõlmatud ei ole.

21 Kuigi neid raskusi tervikuna saab lahendada üksnes ühenduse õigusloomemeetmete abil, ei saa nimetatud asjaolu avaldada negatiivset mõju kohtute õigusele ja kohustusele tagada võõrtöötajate kaitse igal juhul, kui see osutub võimalikuks ühenduse sotsiaalõigusaktide põhimõtete alusel, ilma et kõnealuste siseriiklike õigusaktidega loodud süsteemi lammutataks.

22 Nii on vähemalt siis, kui isik, kes on määruse nr 3 tähenduses töötaja või töötajaga võrdsustatud isik, on juba eelneva kutsetegevuse tõttu hõlmatud sotsiaalkindlustussüsteemiga selles liikmesriigis, kelle miinimumsissetulekut vanuritele tagavatele õigusaktidele viidatakse,.

23 Eelnevat silmas pidades ei ole Tribunal du Travail' esitatud esimesele eelotsuse küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

24 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata.

25 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Tribunal du Travail de Bruxelles'is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Lähtudes esitatud põhjendustest,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära Belgia riigi, Itaalia Vabariigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni suulised märkused,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 7, 49, 51 ja 177,

võttes arvesse nõukogu määrust nr 3 võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse kohta, eriti selle artikleid 1, 2 ja 8,

võttes arvesse protokollit Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta, eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS,

vastates Tribunal du Travail de Bruxelles'i 16. detsembri 1971. aasta otsusega esitatud eelotsuse küsimustele, otsustab:

1. Liikmesriigi üldises õigusaktis sätestatud „tagatud sissetulekut”, mis annab kõnealuses liikmesriigis elavale vanurile õiguse miinimumpensionile, tuleb määruse nr 3 tähenduses selliste töötajate ja nendega võrdsustatud isikute puhul, kellel on õigus pensionile samas riigis, käsitleda kõnealuse määruse artikli 2 lõike 1 punktis c sätestatud „vanadushüvitisena”.

2. Sellise hüvitise andmine võõrtöötajale, kes vastab nendele tingimustele, ei saa sõltuda vastastikuse kokkuleppe olemasolust selle liikmesriigiga, kelle kodanik nimetatud töötaja on.

Donner	Lecourt	Mertens de Wilmars
	Monaco	Pescatore

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. juunil 1971 Luxembourgis.

Kohtusekretär
A. Van Houtte

President
R. Lecourt